

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 0222

DOM
2017-03-20
Stockholm

Mål nr
B 2415-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2016-02-19 i mål B 15738-14, se bilaga A

KLAGANDE

TeliaSonera Sverige Aktiebolag, 556430-0142
169 94 Solna

Ombud: Advokaterna D.T. och A.J.

MOTPART

Svensk Infrastruktur AB, 556732-1566
Sveavägen 163
113 46 Stockholm

Ombud: Advokaten H.N.

SAKEN

Utdömmande av vite enligt marknadsföringslagen

DOMSLUT

- Hovrätten fastställer tingsrättens dom.
  - TeliaSonera Sverige Aktiebolag ska ersätta Svensk Infrastruktur AB för rättegångskostnader i hovrätten med 430 500 kr, varav 418 500 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för hovrättens dom till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1332423

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00	08-561 675 09	måndag – fredag 09:00-15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se				

INLEDNING

Patent- och marknadsöverdomstolen upplyser om följande. Den 1 september 2016 inrättades en ny domstol, Patent- och marknadsöverdomstolen, som en del av Svea hovrätt (se lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar). Detta mål har överlämnats till Patent- och marknadsöverdomstolen i enlighet med punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2016:223) om ändring i marknadsföringslagen.

YRKANDEN

TeliaSonera Sverige Aktiebolag (TeliaSonera) har yrkat bifall till sin i tingsrätten förda talan att Svensk Infrastruktur AB (Svensk Infrastruktur) ska förpliktigas att utge det förelagda vitet om en miljon kr för överträdelse av Marknadsdomstolens förbud meddelat den 23 augusti 2011 i mål MD 2011:24.

TeliaSonera har även yrkat, med befrielse från ersättningsskyldighet för Svensk Infrastrukturs rättegångskostnader i tingsrätten, ersättning för bolagets rättegångskostnader i tingsrätten.

Svensk Infrastruktur har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN

TeliaSonera har i Patent- och marknadsöverdomstolen gjort gällande att Svensk Infrastruktur överträtt Marknadsdomstolens förbud genom att i sex olika offerter avseende anslutning till fibernät ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det beräknas. De sex offerterna avser områdena Danderyd, Vallentuna, Resarö, Upplands-Bro och Nynäshamn. Parterna har i Patent- och marknadsöverdomstolen, med hänsyn tagen till den begränsning av talan som skett, åberopat samma

omständigheter och utvecklat sin talan på samma sätt som i tingsrätten. Utredningen har i relevanta delar varit densamma som i tingsrätten.

DOMSKÄL

Patent- och marknadsöverdomstolen gör inte någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Tingsrättens dom ska därför inte ändras.

Den ersättning för rättegångskostnader som Svensk Infrastruktur har yrkat i Patent- och marknadsöverdomstolen har varit skäligen påkallad för tillvaratagande av bolagets rätt. TeliaSonera ska därför, som tappande part, ersätta Svensk Infrastrukturs rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2017-04-18

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Peter Strömberg, hovrättsrådet Kerstin Norman samt tf. hovrättsassessorn Lise Wällberg, referent.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 5

DOM
2016-02-19
Meddelad i
Stockholm

Mål nr B 15738-14

PARTER

Sökande

TeliaSonera Sverige Aktiebolag, 556430-0142
123 86 Farsta

Ombud: advokaterna D.T. och A.J.

Motpart

Svensk Infrastruktur AB, 556732-1566
Sveavägen 163
113 46 Stockholm

Ombud: advokaten H.N.

DOMSLUT

1. Tingsrätten lämnar TeliaSonera Sverige Aktiebolags talan utan bifall.
  2. TeliaSonera Sverige Aktiebolag ska ersätta Svensk Infrastruktur AB för dess rättegångskostnad med 697 900 kr, varav 656 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1553409

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 654 70 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning5@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 05	måndag – fredag 08:00-16:00

INLEDNING

TeliaSonera Sverige Aktiebolag (TeliaSonera) är en tjänsteleverantör inom mobil kommunikation, fast telefoni, datakommunikation och bredband i Sverige. TeliaSonera tillhandahåller såväl anslutning till fibernät som leverans av tjänster i nätet såsom telefoni, internet och TV.

Svensk Infrastruktur AB (Svensk Infrastruktur) bygger, förvaltar och underhåller digital infrastruktur, däribland anslutning till fibernät, till svenska hushåll. Svensk Infrastruktur levererar inte några tjänster i sitt fibernät utan tillhandahåller enbart fiberanslutningen där olika tjänsteleverantörer sedan kan hyra in sig.

Målet aktualiserar frågor om anslutning till bredband via fibernät. Ett bredbandsnät är byggt av olika fysiska nätdelar och kopplingsutrustning. Den del som är längst ut i nätet, och som ansluter fastigheter till en station med teknisk utrustning och vidare ut i bredbandsnätet, kallas ofta för accessnät. Den anslutning som nu är aktuell avser den sista delsträckan i accessnätet som går från fastighetsgränsen in till den berörda konsumentens byggnad. Som huvudregel grävs denna del av ledningen ned och det görs i tomtmarken fram till och in i byggnaden där en anslutningspunkt monteras. Till den anslutningspunkten kan en konsument sedan ansluta sin dator, TV, telefon etc.

Marknadsdomstolen har på talan av TeliaSonera genom dom den 23 augusti 2011 i mål MD 2011:24 förbjudit Svensk Infrastruktur vid vite av en miljon kr att ”vid marknadsföring av bolagets erbjudande om anslutning till fibernät ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats.”

Marknadsdomstolen anförde i domskälen (s. 12 f.) bl.a. följande angående det aktuella förbudet.

”Det torde marknadsrättsligt inte möta något hinder att använda sig av fast pris på visst arbete och därmed även ett schablonbelopp avseende ROT-avdraget. Det

som är föremål för Marknadsdomstolens prövning i förevarande mål är dock huruvida priset presenterats på ett korrekt och vederhäftigt sätt i aktuellt marknadsföringsmaterial.

Av utskicket [i målet bedömt marknadsföringsmaterial] som gjorts till konsumenter i vissa delar av Täby kommun framgår att kunderna har tre olika alternativ att välja mellan när det gäller betalning för anslutning av fibernät. Det första alternativet innebär att inget betalas vid beställning av tjänsten utan att konsumenten istället får betala 1 100 kr i månaden i tjugofyra månader. Med mindre text framgår att minsta totalkostnad för den som kan använda ROT-avdraget då blir 26 400 kr. Enligt nästa alternativ betalar konsumenten ett engångsbelopp om 8 800 kr och därefter 665 kr i månaden i tjugofyra månader. Med mindre text framgår här att minsta totalkostnad uppgår till 24 760 kr för den som kan använda ROT-avdrag. Det sista alternativet innebär att kunden betalar hela installationen direkt och därmed inte betalar något månatligt belopp. Kostnaden uppgår då till 24 000 kr för den som kan använda sig av ROT-avdrag. Inget annat finns angivet angående priset.

Marknadsdomstolen konstaterar att det inte framgår vad ROT-avdraget uppgår till eller hur det är beräknat i aktuellt fall. Ej heller framgår vilka förutsättningar som krävs för att konsumenten ska ha rätt att göra ROT-avdrag, t.ex. att det krävs en beskattningsbar inkomst, att avdrag ges med 50 % för ett belopp upp till 100 000 kr samt att det endast medges för – i det här fallet – grävarbetet på tomten. Marknadsföringsmaterialet är enligt Marknadsdomstolens mening såväl svåröverskådligt som otydligt och medför att konsumenten inte kan avgöra vad det är han eller hon betalar för eller hur stort ROT-avdraget är. Detta torde leda till att konsumenterna inte kan göra en värdering av erbjudandet varför marknadsföringen är att bedöma som vilseledande enligt 10 § MFL.”

Svensk Infrastruktur har vitsordat att det har delgetts Marknadsdomstolens dom.

YRKANDEN M.M.

TeliaSonera har yrkat att tingsrätten ska förplikta Svensk Infrastruktur att utge det förelagda vitet om en miljon kr för överträdelse av Marknadsdomstolens förbud.

Svensk Infrastruktur har bestritt yrkandet.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER**TeliaSonera**

Svensk Infrastruktur har överträtt det av Marknadsdomstolen meddelade vitesförbudet genom att i marknadsföring av anslutning till fibernät ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats. Svensk Infrastruktur ska därför förpliktas att utge det av Marknadsdomstolen fastställda vitesbeloppet.

Förbudet är tillräckligt konkretiserat och det saknas skäl att jämka det förelagda vitet.

Svensk Infrastruktur

Svensk Infrastruktur har inte har överträtt förbudet enligt Marknadsdomstolens dom. Svensk Infrastruktur har inte vid marknadsföring angett pris som reducerats med ROT-avdrag utan att också ge information om hur det har beräknats.

Det saknas förutsättningar för att döma ut något vite med stöd av förbudet eftersom förbudet till form och innehåll är alltför oprecist, oklart och oförutsebart.

Om förbudet skulle anses tillräckligt precist, klart och konkret utformat och Svensk Infrastruktur har överträtt förbudet, har överträdelsen varit ursäktlig.

Under alla förhållanden ska vitet jämkas till noll kr eller till annat belopp som tingsrätten finner skäligt.

UTVECKLING AV TALAN

TeliaSonera

Redan förbjuden marknadsföring

I december 2010 fick TeliaSonera kännedom om att Svensk Infrastruktur marknadsförde sig genom direktreklam till villaägare i Täby. Svensk Infrastruktur lämnade där tre olika priserbjudanden om anslutning till fibernät. Samtliga priser angavs även reducerade med ”ROT-avdrag”. Ingenstans förklarades emellertid hur, under vilka förutsättningar eller på vilket sätt avdraget hade beräknats. Angivelsen saknade förutom ”för dig som kan använda ROT-avdrag” helt information.

Inkomstskattelagen (1999:1299) reglerar under vilka förutsättningar ROT-avdrag medges. Detta gäller reparation, underhåll samt om och tillbyggnad av ett småhus eller bostadsrätt som ägs av den som begär skattereduktion. Sammanfattat får villaägare och bostadsrättsinnehavare göra ett skatteavdrag med 50 procent på ett belopp upp till maximalt 100 000 kronor när man anlitar en hantverkare för renovering, ombyggnad eller tillbyggnad av bostaden.

Skatteverket har vidare uttalat sig om vilka arbeten som kan omfattas av ROT-avdraget, vilket framgår av information som har lagts ut på Skatteverkets webbplats. Följande anges vad gäller kostnader för installation av bredband. Nedgrävning av ledningar för bredband på den egna tomten ger rätt till skattereduktion. Den del av arbetet som utförs utanför tomten, t.ex. på gatan, ger inte rätt till skattereduktion. Kostnad för maskiner räknas inte till arbetskostnad. Installationen av bredbandet inne i bostaden ger inte heller rätt till skattereduktion. Även om fast pris används måste

fördelningen mellan skattereduktionsgrundande arbete respektive ej skattereduktionsgrundande arbete spegla det verkliga förhållandet.

Det är alltså enbart arbetskostnaden för själva grävarbetet med att lägga ned fiberkabeln på den egna tomten och fram till ifrågavarande fastighet som kan medföra rätt till skattereduktion. Kostnad för sådana grävarbeten varierar kraftigt med avståndet från fastighetsgränsen in till den berörda slutkundens byggnad samt typ av tomt.

I tidsmässigt samband med att TeliaSonera fick kännedom om Svensk Infrastrukturs marknadsföring fick TeliaSonera också kännedom om att Svensk Infrastrukturs säljare/projektledare gjorde hembesök i de områden som de verkar i. Vid ett sådant besök hos boende i Täby 2010 lämnade Svensk Infrastruktur dels ett anmälningsskema, dels allmänna villkor.

I anmälningsskemat framgår också priser – både med och utan ROT-avdrag. Genom att dra bort kontantkostnaden i alternativ 1 från alternativ 2 ”inget ROT” framgår att ROT avdraget beräknats till 12 000 kr, dvs. motsvarande en arbetskostnad om 24 000 kr.

TeliaSoneras uppfattning var att Svensk Infrastrukturs marknadsföringsmetod med att använda ett förberäknat ROT-avdrag gav ett kraftigt vilseledande intryck av det pris konsumenten faktiskt skulle betala samt att uppgifter om hur ROT-avdraget hade beräknats var väsentliga. TeliaSonera vände sig därför till Marknadsdomstolen för att få marknadsföringen att upphöra. Marknadsdomstolen meddelade därefter den dom som nämnts tidigare.

Nu ifrågasatt marknadsföring

Under åren 2013 och 2014 har TeliaSonera återigen gjorts uppmärksam på att Svensk Infrastruktur använder sig av marknadsföring av anslutning till fibernät med priser som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats.

Svensk Infrastruktur påstår att bolaget ändrat sin information genom att infoga en s.k. asterisktext på offerter som är en del av ett marknadsföringspaket som alltid lämnas till presumtiva kunder. Asterisktexten är en allmän information om ROT-avdrag. Denna text förklarar inte hur Svensk Infrastruktur beräknar sitt pris. Det stämmer inte heller att marknadsföringspaketet alltid delas ut. Exempelen nedan är de som åberopas till styrkande av att Svensk Infrastruktur inte alltid har lämnat marknadsföringspaketet innehållande offerten med asterisktexten.

Även om paketet skulle innehålla offerten så ska understrykas att inte heller denna innehåller någon information om hur priset reducerat med ROT-avdrag har beräknats för respektive erbjudande. Uppgiften om pris ger inte mottagaren någon information om hur Svensk Infrastruktur beräknat priset i förhållande till den enskilda fastigheten.

Det står klart att Svensk Infrastruktur marknadsför olika priser för ROT-avdragsgrundande arbete för olika fastigheter. Detta förhållande framgår inte alls av marknadsföringen. Inte någonstans anges exempelvis att priset är schabloniserat för hela tomtområdet eller att priset skulle vara ”fast”, vilket givetvis är en helt avgörande upplysning för att tomtägaren ska förstå hur priset och ROT-avdraget beräknats.

Marknadsdomstolens förbud om att ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats innefattar under dessa förhållanden ett krav på att redovisa att priset är detsamma för alla tomter i ett visst område alternativt att prismarginalen för grävarbetet varierar för varje tomt. Först då kan tomtägaren skaffa sig en uppfattning om erbjudandets värde. Detta framgår inte av marknadsföringen.

Resarö

A.H. fick del av en anmälningsblankett, som bara innehöll uppgift om anslutningskostnad med eller utan ROT-avdrag utan angivelse av hur det beräknats, på ett informationsmöte som Svensk Infrastruktur höll i Resaröskolans matsal under maj 2014. Anmälningsblanketten är den enda information hon fick del av rörande pris. Förutom anmälningsblanketten fick hon även del av allmänt broschyrmaterial.

I februari 2014 tog E.E. emot allmän information i sin brevlåda om att Svensk Infrastruktur skulle anlägga digital infrastruktur i området. Kort därefter bokade E.E. ett hembesök med säljaren Q.B. på Svensk Infrastruktur. Mötet hölls i mars 2014 och då fick E.E. en anmälningsblankett, som bara innehöll uppgift om anslutningskostnad med eller utan ROT-avdrag utan angivelse av hur det beräknats, samt allmänt broschyrmaterial. Något ytterligare material fick E.E. inte.

I.S. fick två informationsblad i sin brevlåda i början av februari 2014 av vilka inte framgick något om priser eller ROT-avdrag. Kort därefter fick hon i brevlådan ett allmänt broschyrmaterial och en anmälningsblankett, som bara innehöll uppgift om anslutningskostnad med eller utan ROT-avdrag utan angivelse av hur det beräknats. I syfte att närmare bedöma Svensk Infrastrukturs erbjudande besökte I.S. det informationsmöte som hölls i Resaröskolans matsal den 20 februari 2014. Vid det mötet fick hon inte något material eller information om hur Svensk Infrastruktur räknat fram priserna det erbjöd. I.S. undertecknade anmälningsblanketten den 3 mars 2014.

Upplands-Bro

Marknadsföring som liknar den som delats ut på Resarö, dvs. anmälningsblanketter bara innehållande uppgift om anslutningskostnad med eller utan ROT-avdrag utan angivelse av hur det beräknats, har delats ut i Upplands-Bro under februari 2014.

Vallentuna

P.E. har antecknat på respektive dokument när och hur materialet erhöles. Först kom en allmän information den 5 juli 2013. Den innehöll inte någon information om hur man beräknar ROT. Därefter kom information den 27 augusti 2008. I denna information fanns en offert/anmälningsblankett samt allmänt broschyrmaterial. På sida två i offerten går att utläsa tre prisalternativ. Av denna går inte att förstå vad priset innehåller för moment. Det anges bara allmän information om ROT-avdrag.

Dessförinnan hade Svensk Infrastruktur marknadsfört sig ett flertal gånger, vilket också framgår av materialet, utan att bifoga allt det material som Svensk Infrastruktur påstår finns i marknadsföringspaketet. P.E. har även fått en rad andra dokument från Svensk Infrastruktur. Inte heller av denna information framgår hur pris eller ROT-avdrag har beräknats. P.E. har inte haft några hembesök där ROT-avdrag diskuterats.

Nynäshamn

R.L. ska i början av november 2014 ha fått ett paket innehållande en offert samt allmänt broschyrmaterial. I offerten fanns två prisalternativ samt allmän information om ROT-avdrag. Han träffade därefter en säljare den 20 november 2014 som inte kunde svara på hur priset beräknats och som uppgav att alla kunder betalade samma pris.

Vendelsö

R.S. erhöll ett informationsblad (utan prisuppgifter) i sin brevlåda i slutet av juni 2014. R.S. intresse väcktes och den 1 juli 2014 skickade han ett e-postmeddelande till Svensk Infrastruktur och meddelade att han var intresserad av att teckna avtal. Ett par veckor senare, omkring den 17 juli 2014, kom säljaren P.B. från Svensk Infrastruktur på hembesök till R.S.. Vid hembesöket hade säljaren med sig ett allmänt broschyrmaterial. R.S. fick inte del av något ytterligare material utöver anmälningsblanketten och broschyrmaterialet. Materialet saknar uppgift om hur ROT-avdraget har beräknats. Den enda informationen är att man kan välja olika prisalternativ med eller utan ROT-avdrag. R.S. valde alternativet utan ROT-avdrag och undertecknade avtalet vid hembesöket.

Mark- och schakttillstånd

Svensk Infrastrukturs marknadsföringsåtgärder har skett bland annat i Vaxholm, Nynäshamn och Vallentuna. Det krävs markavtal och schakttillstånd för att få gräva fram den fiberanslutning Svensk Infrastruktur erbjuder. När det gäller de aktuella kommunernas tillstånd för Svensk Infrastruktur att gräva ser det ut på följande sätt.

I Nynäshamn har kommunen upplåtit allmän platsmark till Svensk Infrastruktur för bibehållande av befintliga samt anläggande och bibehållande av nya ledningar för elektronisk kommunikation genom ett s.k. markavtal daterat den 20 oktober 2014. Av § 2 i markavtalet framgår att Svensk Infrastruktur måste ansöka om schakttillstånd från kommunen för att få börja gräva. Ett sådant schakttillstånd var enligt uppgift inte sökt av Svensk Infrastruktur per den 20 februari 2015.

Vallentuna kommun ingick ett markavtal med Svensk Infrastruktur i september 2013. Enligt detta markavtal äger Svensk Infrastruktur bl.a. rätt att anlägga ledningar för telekommunikation. Vidare framgår av markavtalet att Vallentuna kommun ställt kravet att Svensk Infrastruktur för varje enskilt arbete (grävning) ska inkomma med en anmälan om schakttillstånd. Sådana schakttillstånd har av kommunen beviljats vid fem tillfällen.

När det gäller Vaxholms kommun finns varken markavtal eller schakttillstånd och således föreligger inte en upplåtelse av kommunens mark till Svensk Infrastruktur. Det finns dock en begäran om markupplåtelse från Svensk Infrastruktur som togs upp i nämnden för teknik, fritid och kultur i Vaxholm den 19 februari 2015. När det gäller Resarö utgör den aktuella vägen en s.k. enskild väg och marken förvaltas av Resarö Vägförening. Vägföreningen har i december 2014 genom avtal upplåtit mark till Svensk Infrastruktur.

Eftersom Svensk Infrastruktur erbjudit fiberanslutning med angivande av visst pris innan sådana markavtal och schakttillstånd funnits, måste priserna och därmed även ROT-avdragen i marknadsföringen vara schabloniserade.

Skatteverket och domstolars syn på ROT-avdrag

I tre nyligen avgjorda mål vid Förvaltningsrätten har Svensk Infrastrukturs prissättning reducerat med ROT-avdrag prövats i förhållande till reglerna om ROT. Värt att notera är att Svensk Infrastruktur, som enligt egna uppgifter förefaller använda en

schabloniserad prissättning, inte i något fall kunnat redovisa vilken arbetskostnad som bolaget haft för respektive fastighet. Detta står i strid mot reglerna om skattereduktion för hushållsarbete. Detta medförde att några förutsättningar för skattereduktion inte förelåg alls. I stället förelåg återbetalningsskyldighet för hela det uppgivna ROT-avdraget.

Svensk Infrastruktur har alltså inte kunnat redovisa vad arbetskostnaden är för den fastighet man utfört grävarbete på. Av detta följer att det helt saknas möjlighet för den enskilda konsumenten att bedöma eller förstå hur priset som reducerats med ROT-avdrag har beräknats. Informationen om beräkningen är uppenbart väsentlig – särskilt i ljuset av att risken för återbetalningsskyldighet för den konsument som förleds av Svensk Infrastrukturs påståenden om möjliga ROT-avdrag i marknadsföringen är överhängande.

Svensk Infrastruktur

Marknadsföringen

Efter Marknadsdomstolens dom tog J.S. på Svensk Infrastruktur kontakt med bolagets dåvarande juridiska rådgivare. J.S. ville ha hjälp med att utforma marknadsföringen på ett sådant sätt att den stämde överens med Marknadsdomstolens dom. Svensk Infrastruktur ändrade då sin marknadsföring och har därefter – såväl skriftligen som muntligen – lämnat information om hur pris som reducerats med ROT-avdrag har beräknats.

Svensk Infrastruktur marknadsför, efter Marknadsdomstolens dom, sitt erbjudande genom att till hushållen dela ut ett paket bestående av olika handlingar i ett kuvert. Kuvertet innehåller alltid följande handlingar:

- a) Allmänt informationsbrev om digital infrastruktur och utbyggnad av fibernät;
- b) Offert med erbjudande och uppgift om avgift/pris för att ansluta sin fastighet samt med information om ROT-avdrag;

- c) Broschyr Del 1 med allmän information till fastighetsägare om innebörden av och nyttan med fibernät;
- d) Broschyr Del 2 med praktisk information om grävning och installation; samt
- e) Anmälningsskema.

Dessa handlingar ligger inneslutna i kuvertet i ovanstående ordning med informationsbrevet överst och anmälningsskemat underst. De marknadsförda paketen är utformade på samma sätt för var och en av de aktuella kommunerna/orterna Danderyd, Vallentuna, Vaxholm/Resarö och Upplands-Bro. Handlingarna a), b) och e) innehåller vissa smärre variationer i texten och priset beroende på ort, kampanjer, tomtstorlek m.m. Broschyren a) och b) är desamma.

Paketering av erbjudandet i kuverten sker i förväg i Svensk Infrastrukturs lokaler innan säljarna åker ut till respektive områden. Alla säljare genomgår en internutbildning under ett antal veckor, vari ingår bl.a. frågor om beräkning av pris och ROT-avdrag. En tid efter att paketen med erbjudandet delats ut i ett område tas kontakt med fastighetsägare för att efterhöra intresset. Därefter sker uppföljande hembesök och telefonkontakter för de som är intresserade. Det har även ordnats informationsträffar i lämplig samlingslokal i området. De flesta fastighetsägare inhämtar även information på egen hand, bl.a. från olika myndigheter. Tidsperioden från utdelning av paket till avtalstecknande är ofta så lång som 3–4 veckor.

Den för erbjudandet relevanta handlingen när det gäller kostnad/pris och ROT-avdrag utgörs i samtliga fall och kommuner av offerten, handling b) ovan. Svensk Infrastruktur har medvetet, för att vara extra tydligt med beräkningen av pris och ROT-avdrag, valt att ta in nämnda information i ett separat eget blad i paketet som ligger direkt efter det inledande informationsbrevet och före broschyrerna och anmälningsskemat. Det är i offerten som själva prisererbjudandet lämnas och det är detta erbjudande som Marknadsdomstolens dom omfattar. I samtliga offerter finns tydlig information om hur priset för den som vill och kan utnyttja ROT-avdraget har beräknats. Omedelbart i anslutning till själva prisererbjudandet finns en

hänvisning/asterisk som leder till ett eget stycke längre ned på samma sida. Där anges att priset som reducerats med ROT-avdrag har beräknats genom att ett avdrag gjorts med 50 procent av kostnaden för arbetet med grävningen som utförs på den egna fastigheten. Det klargörs tydligt att beloppet som dras av, dvs. ROT-avdraget, är maximerat ”upp till” ett visst belopp (varierande beroende på ort och grävkostnad), eftersom avdraget bl.a. förutsätter att fastighetsägaren har en tillräcklig beskattningsbar inkomst. Vidare anges i texten att det högsta belopp som kan utbetalas som ROT-avdrag är 50 procent av ett belopp om 100 000 kr. Slutligen finns en uttrycklig hänvisning till Skatteverkets fullständiga regler genom angivande av www.skatteverket.se. Den i offerten lämnade informationen uppfyller det som kan utläsas av Marknadsdomstolens förbud. Det ska framhållas att det på intet sätt åligger Svensk Infrastruktur att i detalj redovisa alla förutsättningar och begränsningar som gäller för erhållande av ROT-avdrag.

Svensk Infrastrukturs marknadsföringspaket ska ses som en helhet och härigenom som en reklamenhet. Spridningen av paketet utgör på motsvarande sätt en marknadsföringsåtgärd. Mottagaren öppnar och tar del av erbjudandet i ett sammanhang och vid ett och samma tillfälle. Informationen om beräkning av pris och om ROT-avdrag är intagen i offerten och är lätt att tillgodogöra sig. Det finns inget överraskande i att finna informationen i den handling, dvs. offerten, där själva priserbjudandet finns. Mottagarna behöver inte vidta några ytterligare åtgärder, t.ex. besöka eller ringa upp avsändaren, beställa ytterligare informationsmaterial eller besöka någon webbplats, för att få del av informationen om hur pris- och ROT-avdragsberäkningen gjorts. Tvärtom finns informationen omedelbart tillgänglig i offerten i det distribuerade paketet. Något krav på att den aktuella pris- och ROT-avdragsberäkningen måste anges på varje enskild handling som ingår i ett sammanhållet marknadsföringspaket av nu aktuellt slag kan inte utläsas av Marknadsdomstolens förbud och gäller heller inte enligt lag.

TeliaSonera ger en ofullständig, felaktig och vilseledande bild av de faktiska förhållandena genom att i målet ge in och åberopa endast en, eller ett ofullständigt

urval, av de handlingar som ingår i det sammanhållna marknadsföringspaket som beskrivits ovan.

Anmälningsskema som TeliaSonera åberopar i målet har inte – till skillnad från offerten där pris- och ROT-avdragsinformationen lämnas – funktionen att utgöra något ”erbjudande” till mottagaren när det gäller priset. Anmälningsskemas funktion och innehåll är i stället endast att beställaren lämnar namn- och kontaktuppgifter, fastighetsbeteckning, datum och underskrift samt kryssar för sitt valda alternativ. När mottagaren kommit så långt i beslutsprocessen att han eller hon bestämt sig och fyller i och kryssar för nämnda uppgifterna i skema, har mottagaren läst offerten med ROT-informationen i paketet och i förekommande fall gjort beräkningar och inhämtat ytterligare information från Skatteverket. Mottagaren har dessutom, efter önskemål och behov, haft uppföljande kontakter och möten med Svensk Infrastrukturs representanter. Anmälningsskema ligger också sist av handlingarna i paketet. Risken att fastighetsägaren ska ha misstagit sig beträffande innebörden av det pris som reducerats med ROT-avdrag och hur detta pris har beräknats får betraktas som närmast utesluten.

Skulle offerten med pris- och ROT-avdragsberäkningen anses utgöra en annan självständig framställning/reklamenhet i förhållande till det anmälningsskema som TeliaSonera åberopar, har offerten och den där lämnade pris- och ROT-avdragsberäkningen under alla förhållanden ett sådant omedelbart samband med anmälningsskema att det likväl ska anses att Svensk Infrastruktur ”vid marknadsföring av bolagets erbjudande” har lämnat den pris- och ROT-avdragsinformation som krävs enligt Marknadsdomstolens förbud.

Det skulle leda till ett orimligt resultat och innebära en orimlig tolkning av det i målet aktuella förbudet om Svensk Infrastruktur inte mot marknaden skulle kunna marknadsföra och beskriva innebörden av sin fiberanslutningsprodukt, innefattande grävning, indragning och anslutning av fiberkabel, montering av fiberbox m.m. utan att i varje enskild handling redogöra för hur ett pris reducerat med ROT-avdrag är

beräknat. Denna information är endast relevant och naturlig och kan endast krävas i den handling – offerten – där själva priserbjudandet lämnas.

Förbudet är otydligt

Innebörden och omfattningen av det vitesanktionerade förbudet ska tolkas restriktivt. Otydligheter i innebörd och omfattning ska tolkas till förmån för den som har att efterkomma förbudet.

Om tingsrätten skulle anse att förbudets formulering att inte ”vid marknadsföring av bolagets erbjudande” ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats, innebär en skyldighet för Svensk Infrastruktur att lämna information om hur priset och ROT-avdraget beräknats varje gång, och i ett och samma tryckalster, som priset nämns, så kan denna skyldighet och snäva tolkning inte utläsas av förbudet.

Giltig ursäkt och jämkning

Skulle tingsrätten anse att Svensk Infrastrukturs skyldighet enligt Marknadsdomstolens förbud omfattat en skyldighet att även i anmälningsskylten ange hur pris som reducerats med ROT-avdrag har beräknats, har Svensk Infrastrukturs felbedömning i detta hänseende med hänsyn till omständigheterna varit ursäktlig.

Svensk Infrastruktur har samma dag som Marknadsdomstolens dom meddelades kontaktat sitt juridiska ombud och bett om hjälp att ”tydliggöra våra utskick för att säkerställa att vi inte gör fel”. Svensk Infrastruktur har därefter medvetet, för att vara tydlig med informationen om beräkningen av pris och ROT-avdrag, valt att ta in informationen i offerten där själva priserbjudandet lämnas. Svensk Infrastruktur har genom detta visat en tydlig och klar vilja att i alla avseenden efterleva förbudet. Det ska beaktas att det efterfrågade förtydligandet av prisberäkningen i sig egentligen inte rör Svensk Infrastrukturs egen prissättning, utan innehållet i skatterättslig lagstiftning, något som människor är vana att informera sig om av eget intresse, särskilt om det kan gynna dem. Skulle förbudet ges den innebörden att det krävs ett angivande av pris- och ROT-avdragsberäkningen också i anmälningsskylten, så är förbudet uppenbart

oprecist, oklart och oförutsebart och därigenom orimligt svårt att följa. Svensk Infrastruktur har inte haft anledning att uppfatta att förbudet innefattat en skyldighet att ange ROT-avdragsberäkningen också i anmälningsskylten – vilket inte har funktionen att utgöra ett priserbjudande – och har heller inte uppfattat förbudet på detta sätt. Svensk Infrastruktur har tvärtom levt i tron att man faktiskt efterlevde förbudet genom att i offerten ange den efterfrågade pris- och ROT-avdragsberäkningen. Svensk Infrastruktur har vidare genom sin paketering av erbjudandet i kuvertet avsett att säkerställa att mottagaren tar del av erbjudandet i ett sammanhang och vid ett och samma tillfälle.

Vid bedömningen av Svensk Infrastrukturs handlande och utformning av sitt erbjudande efter Marknadsdomstolens dom, ska beaktas att kunskapen om vad ROT-avdraget innebär och hur det beräknas är allmänt spridd i samhället och i synnerhet inom målgruppen, landets fastighetsägare. Att kunskapen om ROT-avdraget är så stor och utbredd bland målgruppen, innebär att Marknadsdomstolens förbud inte kan ges den snäva innebörden att det krävs att pris- och ROT-avdragsberäkningen upprepas på fler ställen än i offerten där priserbjudandet lämnas.

Ett utdömande av vitet skulle drabba Svensk Infrastruktur orimligt hårt mot bakgrund av de åtgärder Svensk Infrastruktur skyndsamt har vidtagit för att efterleva förbudet samt de försumbara konsekvenser som den påstådda överträdelsen kan ha fått. Ingen fastighetsägare eller annan har drabbats av någon skada på grund av Svensk Infrastrukturs angivande av priser, med eller utan ROT-avdrag, och inte heller har någon mottagare vilseletts eller påverkats i sin förmåga att fatta ett välgrundat beslut. Vitesbeloppet står heller inte i rimlig proportion till konsekvenserna av påstådd överträdelse.

Tingsrätten bör vid bedömningen av om en överträdelse av förbudet skett, om giltig ursäkt föreligger samt i frågan om jämkning, beakta att det är fråga om en särskild målgrupp till vilken marknadsföringen riktar sig. Målgruppen består av

egnahemsägare/fastighetsägare. Denna grupp är generellt sett mycket välinformerad, upplyst och van vid att inhämta information och sätta sig in i olika frågor.

Utöver att den relevanta särskilda målgruppen generellt är välinformerad och insatt i olika frågor ska det beaktas att en beställning av Svensk Infrastrukturs tjänst, innefattande grävning och indragning av fiberoptisk kabel samt anslutning till ett digitalt fibernät, är ett stort och mycket sällan förekommande beslut. Detta innebär att beslutet föregås av noggranna och omsorgsfulla undersökningar och överväganden.

BEVISNING

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

På TeliaSoneras begäran har hållits vittnesförhör med konsumenterna E.E., R.L., P.E. och R.S..

På Svensk Infrastrukturs begäran har hållits vittnesförhör med konsumenterna N.G.R. och B.J. samt med Svensk Infrastrukturs representanter J.S., J.C., Q.B. och F.D.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för tingsrättens prövning

Utgångspunkten vid prövningen av att döma ut ett vite är att sökanden ska styrka att förbudet har överträtts. Frågan om det har skett en överträdelse av vitesförbudet ska prövas genom en objektiv bedömning. Avsikten hos den som förbudet riktats mot saknar betydelse för om förbudet har överträtts. Adressatens avsikt eller oaktsamhet kan däremot få betydelse vid bedömningen av om det föreläggat en giltig ursäkt för överträdelsen.

Svensk Infrastruktur har i huvudsak uppgett att bolaget har ändrat sin marknadsföring till följd av Marknadsdomstolens dom, att den nya marknadsföringen bestående av ett

kuvert innehållande bl.a. en offert med en asterisktext inte strider mot Marknadsdomstolens förbud och att förbudet därmed inte överträts.

TeliaSonera har anfört att Svensk Infrastruktur i vissa fall marknadsfört sig utan att tillhandahålla offerten med asterisktexten. TeliaSonera har vidare anfört att, även om tingsrätten skulle finna att marknadsföring i samtliga fall skett med offerten, det heller inte i offerten framgår hur priset som reducerats med ROT-avdrag har beräknats.

Har TeliaSonera visat att Svensk Infrastruktur marknadsfört sig utan offerten?

Beträffande den första frågan konstaterar tingsrätten inledningsvis att TeliaSonera inte åberopat någon muntlig bevisning rörande den påstådda marknadsföringen riktad mot A.H., I.S. eller boende i Upplands-Bro. Mot Svensk Infrastrukturs bestridande är det således inte visat att Svensk Infrastruktur i dessa fall marknadsfört sig utan att tillhandahålla offerten.

Av de förhör TeliaSonera åberopat har framkommit i huvudsak följande.

E.E. har berättat bl.a. följande. Han fick en allmän information med inbjudan till ett möte. Han besökte ett möte någon gång i slutet av mars 2014. Därefter bokade han ett möte i hemmet med en av Svensk Infrastrukturs säljare. Han fick en anmälningsblankett vid hembesöket och ytterligare en anmälningsblankett vid ett annat tillfälle. Han har inte fått ett kuverterat marknadsföringspaket. Han sparar alla handlingar han får i brevlådan men har samtidigt inte full koll.

P.E. har uppgett att han inte har några klara minnesbilder av vilka handlingar han tagit emot. Han känner däremot igen de anteckningar han gjort på de handlingar som förevisats honom.

R.L. har i huvudsak berättat att han i november 2014 tog emot ett utskick i sin brevlåda. Utskicket innehöll bl.a. ett erbjudande riktat till fastighetsägarna i

Nynäshamn om att ansluta sig till fibernät, samt olika prospekt. Utskicket innehöll även en allmän information om fiber och om grävning.

R.S. har berättat bl.a. följande. Han har tagit emot diverse reklambroschyrer, men inget som beskriver ROT. Han tror att det är fel att Svensk Infrastruktur i samtliga fall delat ut marknadsföringspaketet.

Tingsrätten gör följande bedömning.

E.E. är den som har haft klarast minnesbilder av vad han tagit emot, men han har också uppgett att han inte har full koll på vad som kan ha hamnat i hans brevlåda. Tingsrätten kan inte heller bortse från att E.E., som först tecknade avtal med Svensk Infrastruktur men sedan av olika anledningar kom att häva detta avtal, är allmänt missnöjd med Svensk Infrastruktur. P.E. har inte haft några minnesbilder av vad han har tagit emot utan har endast kunnat konstatera att hans namnteckningar på de handlingar som förevisats honom under förhör är riktiga och att det därför måste stämma att han tagit emot dessa handlingar. P.E. har dock inte kunnat säga något om vad han i övrigt kan ha tagit emot. Vad R.L. berättat om vad han tagit emot tyder närmast på att det är marknadsföringspaketet han fått i sin brevlåda. Slutligen har R.S., som också har uttryckt ett allmänt missnöje med Svensk Infrastruktur, inte klart kunnat beskriva att han inte tog emot offerten då han fick priserbudandet.

Tingsrätten konstaterar sammanfattningsvis att ingen av de fyra konsumenter som hörts på TeliaSoneras begäran på ett klart sätt förklarat att de inte tagit emot offerten. Tingsrätten anser därför att TeliaSonera genom den åberopade bevisningen inte styrkt att Svensk Infrastruktur vid marknadsföring av bolagets erbjudande om anslutning till fibernät inte använt sig av offerten innehållande asterisktexten.

Står priserbjudandet i offerten i strid mot Marknadsdomstolens förbud?

Tingsrätten har alltså kommit fram till att det inte är visat att offerten med asterisktexten inte har tillhandahållits vid Svensk Infrastrukturs marknadsföring. Nästa fråga är om förbudet överträtts redan genom prisinformationen i offerten.

Marknadsdomstolen har förbjudit Svensk Infrastruktur att vid marknadsföring av bolagets erbjudande om anslutning till fibernät ange pris som reducerats med ROT-avdrag utan att ange hur det har beräknats. Lydelsen skapar utrymme för tolkning och det är inte helt klart om ”det” syftar på priset eller på ROT-avdraget som sådant. I skälen angav dock Marknadsdomstolen att det rent marknadsrättsligt inte torde möta något hinder att använda sig av ett fast pris på visst arbete och därmed även ett schablonbelopp avseende ROT-avdraget. Marknadsdomstolen konstaterade att det i då aktuellt marknadsföringsmaterial inte framgick vad ROT-avdraget uppgick till, hur det var beräknat i aktuellt fall, vilka förutsättningar som krävdes för att konsumenten skulle ha rätt att göra ROT-avdrag och att konsumenten därmed inte kunde avgöra vad det är han eller hon betalar för.

I det marknadsföringsmaterial innehållande pris som nu är aktuellt, dvs. offerten, framgår följande.

”Det finns 2 olika alternativ gällande anslutning med fiber till fastigheten, se nedan. Alternativen är med eller utan ROT-avdrag.

- Anslutningskostnad om 27 800 kr.

För de fall fastighetsägaren avser att, och kan, nyttja ROT-avdraget**, vilket är 7 900 kr för denna fastighet, Blir avgiften:

- Anslutningskostnad om 19 900 kr.”

Asteriskerna hänvisar till följande text längre ned på sidan.

”ROT-avdrag godkänner skatteverket med 50 % av kostnad för särskilt arbete. Gällande fiberbygge gäller det främst grävningsarbetet utfört på fastigheten. ROT-avdraget anpassas efter varje fastighetsägares förutsättningar, d.v.s. det krävs en tillräcklig beskattningsbar inkomst. ROT-avdrag kan ges med 50 % för ett belopp upp till 100 000 kr. Till denna fastighet är ROT-avdraget beräknat upp till 7 900 kr och kommer att nyttjas om fastighetsägaren väljer alternativ med ROT-avdrag. Se även skatteverkets regler för husarbete/rot. www.skatteverket.se.”

Det är alltså angivet ett fast pris för två alternativ av anslutningskostnad. Det följer inte direkt av texten vad det fasta priset för just arbetet uppgår till. Men av skillnaden mellan priserbjudandena ($27\,800 - 19\,900 = 7\,900$) och direkt av asterisktexten framgår att ROT-avdraget uppgår till ”upp till 7 900 kr”. Det framgår även att ROT-avdraget godkänns med 50 procent av kostnad för särskilt arbete, främst grävningsarbetet på fastigheten. I det aktuella fallet är alltså 7 900 kr hälften av arbetskostnaden för grävning på den egna tomten. Tingsrättens bedömning är att det av dessa uppgifter framgår att det finns ett fast pris för visst arbete med ett angivet schablonbelopp avseende ROT-avdraget. Som Marknadsdomstolen uttalade torde detta inte vara något hinder rent marknadsrättsligt. Tingsrätten konstaterar även att det av asterisktexten framgår vilka förutsättningar som krävs för att konsumenten ska ha rätt att göra ROT-avdrag, t.ex. att det krävs viss beskattningsbar inkomst och att avdrag ges med 50 procent för ett belopp upp till 100 000 kr. Enligt tingsrätten kan konsumenten avgöra vad det är han eller hon betalar för och även förstå hur stort ROT-avdraget är.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det inte är visat att Svensk Infrastruktur överträtt Marknadsdomstolen förbud. Att marknadsföringen i viss mån är rörig eller att användandet av schabloniserade ROT-avdrag skulle anses vara otillåtet förändrar inte denna bedömning, eftersom tingsrätten endast har att ta ställning till om aktuellt förbud har överträtts och inte om marknadsföringen skulle kunna vara att anse som

vilseledande enligt 10 § marknadsföringslagen eller om själva ROT-avdraget som sådant är tillåtet enligt skatterättslig lagstiftning.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska TeliaSonera ersätta Svensk Infrastruktur för dess rättegångskostnad. Svensk Infrastruktur har i detta hänseende yrkat ersättning med 697 900 kr, varav 656 000 kr för ombudsarvode. TeliaSonera har överlämnat skäligheten av kostnadsyrkandet till tingsrättens prövning. Med hänsyn till målets omfattning och den betydelse det haft för Svensk Infrastruktur, finner tingsrätten att begärd ersättning är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (DV 400)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 11 mars 2016. Prövningstillstånd krävs.

Tomas Norström

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt

6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om:

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om du/ni tidigare informerats om att handlingar i målet/ärendet kan delges genom förenklad delgivning, kan sådan delgivning användas också hos Högsta domstolen om någon överklagar hovrättens avgörande.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se